

RELATIONSKOMPETENCER, MUSEERNE OG ÅBEN SKOLE

Af: Regional koordinator Marie Broen og projektleder Katrine Johnsen, Nationalt netværk af skoletjenester og Anja Høegh, MiD

Et nyt pædagogisk forskningsprojekt belyser, hvor vigtig relationen mellem elever og underviser er, for at undervisningen lykkes. Og at selv tidsmæssigt korte, mellemmenneskelige møder kan have stor betydning for børns trivsel, læring og selvtillid. Den undervisning, som foregår på museerne, kan altså have stor betydning for børns videre liv og for de fællesskaber, de indgår i. Derfor dykker Børn- og ungesporet i år ned i Louise Klinges forskning om relationskompetencer, og hvordan museerne kan bidrage positivt til opbygningen af relationer.

Som optakt og introduktion til dette følger her et kort interview med Line, hvor vi nærmere indkredser, hvorfor det er centralt for museerne at kende til betydningen af relationskompetencer.

Hvad er "relationskompetencer"?

Line: "Relationskompetencer handler om, hvordan vi som mennesker agerer overfor hinanden på en sådan måde, at relationerne bliver styrkede og ressourcefulde. Skoleforsker Louise Klinge har begået ny forskning på feltet, hvor hun har observeret og interviewet børn og voksne. Det har gjort os klogere på, hvad der er centralt i forhold til at skabe de meget vigtige og gode relationer, som er afgørende for børns trivsel og læring."

Hvad siger forskningen om 'relationen'?

Line: "Vi ved fra forskerne Edward Deci og Richard Ryan¹ og deres 'selvbestemmelsesteori', at alle mennesker har tre grundlæggende behov, som det kan være hjælpsomt at kende til for at skabe gode relationer: For at trives har mennesker brug for at opleve sig *kompetente* i forhold til den opgave, de stilles overfor. Mennesker har brug for at se opgaven som *meningsfuld* i forhold til eget liv, og mennesket har brug for at opleve *samhørighed*. Kendskabet til de tre behov er brugbart for lærere, og kan fungere som analytisk greb i forhold til at få undervisningen til at virke for mange børn. Vi ved også fra store internationale forskningsprojekter begået af bl.a. John Hattie², at relationen mellem børn og voksne er en ekstremt vigtig faktor for børns trivsel, læring og livsduelighed.

---

¹ Richard M. Ryan & Edward L. Deci: *Self-determination theory: basic psychological needs in motivation, development and wellness*. The Guilford Press, 2017

² John Hattie: *Synlig læring - for lærere*. Dafolo, 2013 et: John Hattie & Gregory C.R. Yates: *Synlig læring og læringens anatomi*. Dafolo, 2015

Ligeledes fra forskningen ved vi³, at ethvert møde mellem mennesker rummer muligheden for forandring og positiv udvikling. En elev, som oplever skolen som et svært sted, kan altså få rigtig meget ud af at møde en voksen i en undervisningssituation, som ser ham eller hende som kompetent og ressourcefyldt. Det kan være livsændrende for børn at skabe nye selvbilleder, og dette kan f.eks. ske i løbet af et besøg på et museum.”

Hvad er status i folkeskolen lige nu?

Line: ” Set med mine øjne så har lærerne været igennem en periode, hvor læringsmålene har fyldt meget i deres bevidsthed. Den gode lærer kunne knække alle læringsmål i mindre dele og til hver en tid gøre rede for, hvilket eleverne arbejdede med. Derudover kunne læreren gøre sin læring synlig og dokumenterbar for både elever, forældre, ledelse og ministerie. Det har været en periode med meget fokus på mål, styring, fagligt indhold, tests, dokumentation og feedbackstrukturer.

Dette fokus har givet en masse opmærksomhed på dele af didaktikken, som havde brug for at komme frem i lyset. Men der skete også noget andet: Hverdagen blev teknokratisk med megen kontrol, dokumentation og detaljeorientering. I dette kan styringsmekanismer og kontrolforanstaltninger tage så meget fokus, at man glemmer det vigtigste: At vi er levende mennesker, der deltager i fællesskaber, hvor vi påvirker hinanden.”

Hvad betyder et fokus på relationer for undervisningen i folkeskolen?

Line: ” ”Der sker lige nu en vending i den danske folkeskole: Lærere og ledelser vender deres blik mod det menneskelige mellemværende. De vender blikket mod den vigtige relation, som er den, der skal bære børnene igennem dagen, året og hele folkeskolen. Skolen vender blikket mod klassefællesskabet, samhørigheden mellem børn og voksne og mellem skole og lokalmiljø.

Det betyder, at skoleverdenen er optaget af, hvordan vi med pædagogisk og psykologisk forskning er blevet lidt klogere på dette mellemværende mellem børn og voksne i skolen: Hvad er relationsarbejde i skolen? Og hvilken betydning har relationerne for børns læring?

En af de vigtige pointer i Louise Klinges forskning er, at vi voksne i vores praksis bør vise, at vi har børnene på sinde, og at vi kan lide børnene. Det lyder måske banalt, men i en stresset hverdag med mange gøremål kan det være svært. Vi kan ende med

---

³ Susan Hart: *Hjerne, samhørighed, personlighed, en introduktion til neuroaffektiv udvikling*. Hans Reitzels forlag, 2006 et: Susan Hart: *betydningen af samhørighed*. Hans Reitzels Forlag, 2006

at blive travle, irriterede og skrappe i vores udtryk. Børn er primært optagede af, om de voksne, som de skal være sammen med, kan lide dem. Hvert enkelt barn vil bruge

meget energi på netop af afkode dette, og derfor hjælper vi relationen meget ved at huske dette forhold og være tydelige for børnene.”

Hvor ser du museerne som mest betydningsfulde i forhold til at støtte op om dette fokus?

Line: ” Det spændende, som vi⁴ begynder at ane konturerne af, er, at klasser der arbejder med åben skole, får styrket deres sammenhørighed i klassen og oplever at få en meget bedre relation til hinanden og de voksne i klassen. Det er ikke dokumenteret, men skoleledere og lærere, som arbejder systematisk med åben skole, oplever, at de kan mærke en positiv forskel på de klasser, der kommer ud af huset. Relationerne forbedres mellem børn og voksne, og også samhørigheden mellem børnene styrkes. Og dette forbedrede relationsmiljø, ved vi, er fundamentet for god læring i alle fag.

At åben skole har betydning for relationer giver anledning til at reflektere over, hvad det er ved museumsbesøget, som giver relationerne gode betingelser. Når vi kender disse forhold og kan identificere dem, kan vi italesætte denne del af museernes vigtige arbejde.”

---

⁴ ”Vi” er aktører omkring skolen med en særlig interesse for åben skole, og synspunkterne er fremkommet i formelle og uformelle samtaler om betydningen af denne.